

A gyümölcsösben decemberben

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 08.12.2025 *Брой:* 12/2025

A hónap folyamán az előrejelzett minimum hőmérséklet elérheti a -10°C -ot, hó nélküli körülmények között, hosszabb ideig tartva. A decemberre várható csapadék, közel a havi normához, a talaj nedvességtartalékait a 100 cm-es talajrétegben a szántóföldi vízkapacitás (FC) szintjéhez közeli értékre növeli.

December elejére az átlagosnál magasabb hőmérsékleteket jósolnak. December első tíz napjának végén hőmérséklet-csökkenés várható.

A második és a harmadik tíz napos időszak elején az előrejelzett átlagos napi hőmérsékletek meghaladják az éghajlati normákat.

A keleti régiókban 14-15°C feletti maximum értékeket jósolnak, ami egyes korán virágzó gyümölcsfajoknál nem kívánatos, idő előtti rügyfakadást idézhet elő, ami csökkentené hidegtűrő képességüket.

Agronómiai intézkedések

Gyümölcsültetvényekben

Az új fák ültetése és a fiatal ültetvények hiányainak pótlása folytatódhat az első tartósabb talajfagyig.

Az ültetvények hálózattal történő bekerítésének munkálatai folytatódnak.

Újra telepített ültetvényekhez huzalszerkezeteket építenek, 2,5 m hosszú és 8/8 cm keresztmetszetű beton oszlopok felhasználásával. Ezeket 50 cm mélyre leverik. A végső oszlopokat támaszokkal erősítik meg, az oszlopok közötti távolság a sorban 15-20 m. A gyümölcsültetvények metszése folytatódik.

Mely betegségek ronthatják a gyümölcsök minőségét tárolás során

Minél gyorsabban hűtik le a gyümölcsöket a betakarítás után, annál tovább megőrzik minőségüket. Az almát 0 °C-on, a körtét -1 °C ± 1,5 °C-on tárolják. A nagy hőmérséklet-ingadozások kedvezőtlenül befolyásolják a minőséget.

A gyümölcstárolókban ellenőrzik és betartják a tárolási rendet.

A magokat stratifikálják.

Eperültetvényekben

Ha fennáll az újonnan ültetett és fiatal növények kihúzásának veszélye, a talajt körülöttük letapossák. Az epernövényeket fűtött üvegházakba ültetik.

Ellenőrzik a hidegkamrákban tárolt eperpalánták állapotát a tavaszi-nyári ültetésre.

Málnaültetvényekben

Ha a növények kihúzódnak, azonnal letapossák őket. A pangó víz befagyásának megakadályozására vízelvezetést végeznek. Új huzalszerkezeteket szerelnek fel, a régieket pedig javítják.

Növényvédelmi intézkedések

Gyümölcsültetvényekben

Tekintettel a téli permetezés szükségességére, minden ültetvényt átvizsgálunk a gazdaságilag jelentős betegségek és kártevők sűrűségének meghatározására. Az atkák sűrűségének meghatározásához 10 fáról gyűjtött 40 db, 8-10 cm hosszú gallyat, valamint 5 db régi kéregdarabot, melyek $\frac{1}{2}$ cm² nagyságúak, 10 deka ültetvényenként megvizsgálunk. Az összegyűjtött gallyakat binokuláris mikroszkóp alatt vizsgálják. Hasonlóképpen meghatározzák más kártevők (levéltetvek téli tojásai, szilva- és kaliforniai pajzstetű lárvái stb.) áttelelő állományát.

Az almafa-útifű levéltetű (*Dysaphis plantaginea* Pas.) tojásai megnyúlt oválisak, feketék és fényesek. Az alma zöld levéltetű (*Aphis pomi* De Geer.) tojásai megnyúlt oválisak, lerakáskor sárgászöldek, néhány nap múlva feketévé és fényessé válnak. Eléri a kb. 0,5 mm hosszúságot. A körte levéltetű – *Dysaphis (Pomaphis) pyri* B.d.F. tojásai megnyúlt oválisak, feketék és fényesek. A fekete cseresznye levéltetű (*Myzus cerasi* Fabr.) tojásai megnyúlt oválisak, feketék és fényesek. A nagy őszibarack levéltetű (*Pterochloroides persicae* Chol.) tojásai megnyúlt oválisak, fényesek, lerakáskor vörösesbarnák, később feketék. A zöld őszibarack levéltetű – *Myzus (Myzodes) persicae* Sulz. tojásai megnyúlt oválisak, fényesek és feketék. A lisztes őszibarack levéltetű (*Hyalopterus amigdali* Blanchard.) tojásai feketék, fényesek és megnyúlt oválisak. A közönséges szilva pajzstetű – *Parthenolecanium (Eulecanium) corni* Bouche. áttelelő lárvái (második fejlődési stádium) megkeményednek és sötétbarna színűvé válnak. 1,2-1,6 mm hosszúak. Testük felülről durván barázdált, jól látható gerinccel. A kaliforniai pajzstetű – *Diaspidiotus (Quadraspidotus, Aspidiotus) perniciosus* Comst. frissen kelt lárvái sárgák, megnyúlt oválisak és mozgékonyak. Antennákkal és egyszerű szemekkel rendelkeznek. Eléri a 0,25 mm hosszúságot. Az általuk képzett pajzsok kb. 0,5 mm méretűek. Kezdetben fehérek, később sötétednek (szürkésbarna).

Az ezüsthámlás betegséget (*Chondrostereum purpureum*) gomba okozhatja, ebben az esetben fertőző, és fáról fára terjed. A betegség a gyümölcsfákat, mint például az alma, körte és cseresznye, érinti a leginkább, de díszfákat, például fűzfát, nyárfát, juhart, tölgyet és szilt is megtámadhatja. A fertőző ezüsthámlás az idős, elhanyagolt fákon és az erdős területekhez közeli kertekben jellemző, különösen árnyékos, nedves helyeken. Sebeken keresztül a gomba behatol a fa szövetébe és fatörzsi rothadást okoz. Mérgező anyagok szabadulnak fel, amelyek a nedvvel együtt a levelekbe jutnak. Hatásukra az epidermális szövet elválik az alatta lévő mezofillumtól, és levegő hatol közéjük. Ez a levegő adja az ólmos vagy ezüstös árnyalatot. A kéreg elhalt részein számos lila alsó oldalú, bőrszerű gomba képződik. Leggyakrabban a betegség egyedi leveleken vagy ágakon jelentkezik, és fokozatosan az egész koronára kiterjed.

Folytatódik a betegségek és kártevők köztes gazdáinak, valamint a szilva himlő (sharka), alma gumis fásodás vírussal fertőzött, vagy gombabetegségekkel (ezüsthámlás) súlyosan fertőzött, illetve szúbogarakkal erősen fertőzött fák kiirtása.

A szilva himlő vírus (Sharka vírus) indikátor növényeként a vírus azonosítása során a *Chenopodium foetidum*, *Nicotiana cleverandii*, *N. bentamiana* és *Nicandra physaloides* fajokat használják. A szilva himlő vírus elsősorban alanyokon, oltóvesszőkön és oltórügyeken, valamint beteg növényekről származó sarjakon keresztül terjed. Természetes környezetben, nem perzisztens módon, több mint 20 levéltetű faj (*Brachycaudus cardui*, *B. helichrisi*, *Myzus persicae*, *M. varians*, *Phorodon humuli* és mások) terjeszti.

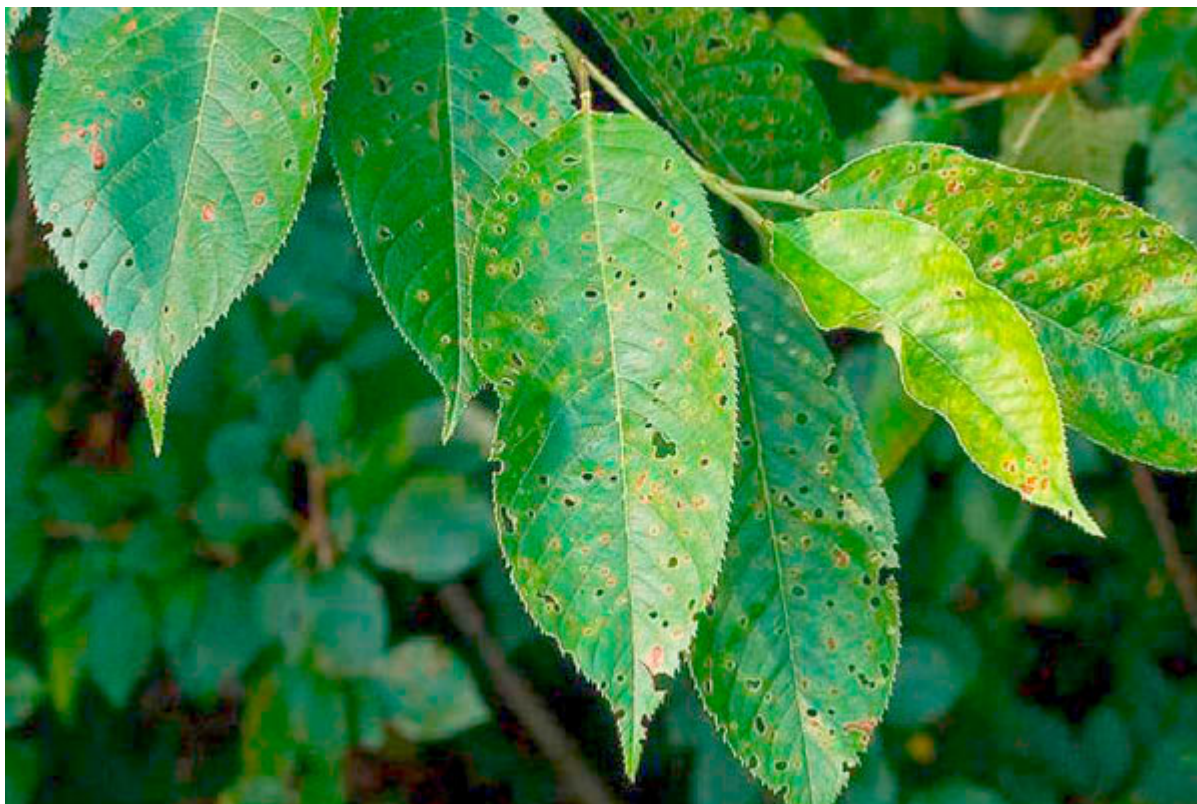

Szilva himlő vírus (Sharka vírus) őszibarackon

A legtöbb toleráns fajtánál a tünetek intenzíven jelentkeznek a leveleken, de a gyümölcsökön egyáltalán nem figyelhetők meg, vagy csak kicsi és sekélyek, anélkül, hogy befolyásolnák a gyümölcshúst. Szilvalevélen világos ívek, hullámos vonalak vagy más formák jelennek meg. A legjellemzőbbek a gyűrű alakú klorotikus foltok. Kajszelevení a Sharka tünetei világoszöld gyűrűk és diffúz lineáris foltosodás vagy nekrotikus foltok formájában jelentkeznek. Őszibaracklevélen klorotikus gyűrűk, diffúz világos foltok és érközti kivilágosodás alakul ki. A levéllemez felső fele összeszűkül és jellegzetes hegyes alakot ölt.

A magasabb ellenállási szintű fajtáknál a gyümölcsökön és a leveleken nincsenek tünetek, de a magon enyhe lenyomatok figyelhetők meg.

Az alma gumis fásodásának tünetei csontos, vízszintes elrendezésű ágak formájában jelentkeznek a fiatal fákon a faiskolákban és az ültetés utáni első években. Kifejlett fákon az ágak az alapjuknál meghajolnak és lefelé lógnak, seprűszerű, mesebeli szerkezetet öltve, anélkül, hogy eltörnének. A sérült ágak fája szerkezet nélküli. Levelek és gyümölcsök károsodása nem figyelhető meg.

Folytatódik a cseresznye-, őszibarack-, kajsz- és mandulaültetvények téli permetezése 2%-os bordóilével a levéllyukacsosodás ellen.

A levéllyukacsosodás alacsony hőmérsékleti küszöbértéke miatt enyhe teleken is kifejlődhet. A baktériumok és gombaspórák terjedése általában esőcseppekkel történik, ritkábban – széllel vagy rovarokkal.

A *Bacillus pumilus* és a *Xanthomonas campestris* pv. *pruni* baktériumok tavasszal a fertőzött növényi részeken – az utolsó évi hajtások csúcsainak kérgének, floémjának és xilémjének intercelluláris tereiben, a rügyekben vagy a rákos sebekben – élnek tovább. A *Stigmia carpophila* gomba legalább két szeznon keresztül telel át a fertőzött gallyakban és rügyekben, ahol tavasszal, a levelek és hajtások megjelenésével konídiumok képződnek, amelyek elsődleges fertőzéseket okoznak.

Beszerzik a növényvédelmi intézkedésekhez szükséges készítményeket, pótalkatrészeket, permetező- és porozógépeket, hálót, hullámkartont, faanyagot és egyéb anyagokat.